

ně náležitě, právem – 142 *libuje... poslušensvie* má rád poslušnost, těší se z poslušnosti – 144 *Saule* Saula; podle bible první izraelský král, zavržený bohem pro neuposlechnutí božích příkazů – 151 z *pochválenie* ze schválení

155 *po kardinála* pro kardinála – 157 *Papúšek*: Jan Papoušek ze Soběslavě, bývalý farář týnský, jenž po dobytí Prahy Jiřím z Poděbrad r. 1448 uprchl do Jindřichova Hradce a s nímž se Eneáš Silvius seznámil nepochybně za svého pobytu v Čechách r. 1451 (viz zde na s. 132) – 158 *běhóv* příběhů, událostí – 161 *v Bazill*: v Basileji, kde jako čeští poslové jednali r. 1437 mistr Jan z Příbramě a mistr Prokop z Plzně – 164 *kusóv* článků víry – 167 *mój otec*: Vilém Kostka z Postupic, jenž 6. listopadu 1436 zahynul před Hradcem Králové

172 *Jakúbka*: mistra Jakoubka ze Stříbra; *dělitinského v gramatice* nepřilíš pokročilého v gramatice, tj. v nižším vzdělání – 177 *pod dvojí způsobú*: ve skutečnosti bylo v římské církvi přijímání laiků pod jednou způsobou zavedeno až ve 13. stol. – 182 *čiepyk aneb Fápky* malé čepy nebo rourky – 190 *byť byl blud* že je (to) blud – 191 *by více milosti bylo* že je (možno získat) více milosti – 197 *těž řeči tytéž řeči*; v *Novém Městě*: tj. za pobytu Mikuláše z Kusy ve Vídeňském Novém Městě r. 1451

TRAGÉDIE ONDŘEJE PUKLICE

Dějištěm této relace jsou Budějovice, městské středisko českého katolictví na jihu, jež však (stejně jako západočeský Cheb) dovedly vejít v dobrý poměr s husitským králem Jiřím. Tento postoj podporovalo i národnostní složení obyvatelstva (Budějovice byly většinou české) a česká správa. Vlastním představitelem češtví zde byl zámožný patricij Ondřej Puklice ze Vztuh. Budějovice zůstaly poslušny krále i po jeho odsouzení papežem 23. prosince 1466. Reakce však vyvolala spiknutí, jehož hlavní obětí se v květnu 1467 stal Puklice. Obraz této události vypsál vlastní Puklicův syn Jan, který byl v době spiknutí třináctiletý (zemřel předčasně za moru 18. října 1482).

Nazajtrí, v pondělí po svatě Trojici již ráno byla obec na rathouze. Poslali jsú páni po Hanuška Graifa neb Krump Endrle a po Dubikara. I nechtěli jíti na rathouz, pravili, že jich hlava bolí. Několikrát páni po ně poslali, ale dvorné výmluvy jměli vždy, nechtěli jíti, neb jsú věděli, co se má státi. Neb Dubikar puojčil těm lotruom oštípy i jiné zbroje, neb jsú se tajně u něho sbierali na otce mého. A Dubikar jměl jest dceru otce mého, ale byla mu již umřela; a bylo jest věrné přátelstvo jako Jidáš, jenž pána buoha zradil. Však než páni počeli mluvíti k obci, bral se farář se všemi kněžími na rathouz, chtíc nahuoru jíti; ale poslali k němu páni, že nemají kdy, aby málo počkali. A proč farář tam šel, toho jsú páni nevěděli.

Tak se obec hned zbouří. A válka se byla již v Čechách počela. Jměli páni pavézy na rathouze, nebo pan Zdeněk škodil a bral v království Českém. A když se obec tak zbouřila na pány, vzal Plobhanzl najprvní pavézu a potom i jiní a běželi z rathouzu. A Holport starý hned řekl k Sovovi: „Nebudete již nám více rozkazovati, jakož ste rozkazovali!“ I běží hned někteří k věži, aby k šturmu bili. A tak někteří nadáli se, že nepřátelé táhnú,

kteríž o tom nic nevěděli, až pak Kašpar, Robmhapa syn, sám na praněří zvonil.

Muoj bratr Václav a já byli jsme ve škole, a starší mistr, kantor i jiní
20 velicí žáci, žádný ve škole nebyl, aniž vím, kde jsou byli. Než mistr Tomáš
byl s farářem i jinými knězi. I běželi jsme také ze školy domů, ano voko-
lo praněře mnoho lidí stojí s napatými kušemi i ve zbroji a co kdo měl. Někteří
věděli, což se bouří, a někteří nevěděli, až jsou jiní pravili. Tak jeden druhého
namlúval a zavedl. Bouřili proti pánuom. Jedni tomu rádi byli, druzí nerádi.
25 I mluvil jeden česky řka: „Milí páni, nebouřte! A co děláte? Pojdme ku
pánuom, a co ti nám rozkáží, to učinme!“ Ten krajčí nevěděl, proč se bouří,
jakož jich mnoho toho nevěděli. Počel Valeš rezník a řekl, že pánuom
pomáhati chce a že s nimi drží. Ihned naň udeřili a ranili ho; a jiní všickni
naň bili a sekali a zranili, že umřel. A muoj otec domův šel a vzal na se
30 pancír a chtěl mezi ně jíti na rynek, chtěje zvěděti, co to nového aneb proč
to bouří. Nenadál se jinak, než že někteří nepřátelé táhnú, že tak velmi
k šturmu bili; neb i někteří na věži vběhli, chtějíc pověžného svrci, že
nechtěl k šturmu býti. V tom přišla má matka Johana z kláštera, ješto u mše
byla; i slyšela v kostele, že se na mého otce bouří. I přijde domů, an otec ven
35 chce jíti mezi ně, i prosí ho, aby z domu ven nešel, že všickni naň křičí.
A otec muoj řekl: „Proč by na mne bouřili? Však jsem jim nic neučinil!“
A ještě se té řeči zasměje, což mu pravila matka, a nechtěl jí toho věřiti,
než před se mezi ně jíti chtěl; ješto před několiko dny jemu kněz Prokop
pověděl i sestra má Urbanová i jiní lidé, co někteří o něm myslí, též mu
40 věřiti nechtěl. Potom hned po paní Johaně přišla sestra má Hořická, a jměla
na každý den slehnúti, prosíc otce plačíc pro buoh, pro matku boží, aby
z domu nevyšel, že jeho chtějí zabiti; též i jiní jemu nedali ven vyjítí. Petr
brníř na rynku mezi nimi byl a Prokop; jměli kuše napaté, ješto nevěděli,
co jest to; než nadáli se, že již zrada v městě. A otec potom doma zuostal.
45 A ti bezectníci nevěděli, by otec doma byl. A mohl jest ujítí, ale nechtěl,
neb jim nic vinen nebyl a nenadál se, by mu bez práva co učiniti jměli.
I paní Johana stála v uokně; i stoupiv otec za ni na lavici – neb jsou jeho
uhlédali a teprv tomu zvěděli, že doma jest, a hned křičeli: „Hyn, král
s královnú v uokně leží!“ – i teprv tomu srozumí. I řekl: „To vše nám naši
50 kněží jednají!“ I káže nebožtíček duom zavřítí. A obec hned houfem
k bráně jdou a osadí brány a zavřeli město. I podbranný před Píseckú branú
nechtěl jim klíče dáti; i vzali mu mocí a chtěli ho jen zabiti. Potom jdou
hned zase k praněří houfem. A otec poslal mezi ně Petra brníře, aby zvěděl,
co mluví mezi sebou obec a co se radí. Někteří by snad to rádi stavili; a otec
55 řekl: „Buoh dá, aby dobře zjednali!“

A než Petr brníř zase přišel, v tom vstoupí Robmhap starý u praněře
na lavici a volá biřicovým hlasem: „Milí páni, hledme dnešní den k tomu,
kdož nám odpuštění od města dal, k jeho hrdlu i statku!“ Tu jest na to

volal, že jim odpuštění dal, když jest řekl, kdož by s nimi nechtěl trpěti, že
60 má tři brány odevřené, že muož vyjítí, kterúz chce. A to jest sám od sebe
otec náš nemluvil, než ode všech pánuov, ješto mu rozkázali mluvití. To ten
bezecný zrádce na mého otce volal, dávaje jemu vinu. A když to dovolal,
ihned Prindl najprv s některými křičel, výskaje k domu běžel, a potom jiní
za ním běželi houfem s napatými kušmi i s jinú braní, co kdo měl. A to
65 Prindlovi paní Johana v uoči pravila; ale on přísahal, že proto běžel, aby
retoval – ale lhal. Hic fuit omnis derselbig gesell.

Tak hned na duom bili, sekali sekerami i jinými věcmi. I káže sobě otec
komoru vodemknúti a vzal mne a bratra mého s sebú do komory a zavře
komoru. A oni vybíjeli mříže železné v domu v uokně, neb dveří nemohli
70 vybíjeti; a okolo dvadcti neb třiccti vzeli velikú kládu, i běželi mocně na
duom, chtějíc dvěře moci vystrčiti. A udělali velikú dieru ve dveřích zadních
a odevřeli sobě přední dvěře.

Tu Robmhap zrádce hned přistoupil s některými staršími i s jinú svú
lotrovinú k komoře proti veliké světnici, a nevěděli, by tam otec byl; a jiní
75 všudy po domu hledali otce: v marštalích v seně a na ponebích po všem
domu. A Prokeš byl se v seně skryl v marštali, a oni bodli oštípy v seno, ale
chybovali se jeho; i všel k Petrovi písaři do jeho domu i skryl se. Paní
Johana s sestrami našimi, s Urbanovou i s Hořickou, stály také u komory
a řekly, že otec není v komoře. Kašpar, Robmhapů syn, s jinými zrádci
80 mnoho řečí mluvil i handlivých a řekl: „Již jsú dlouho rozkazovali; již jest
čas, nebudůf více rozkazovati!“ A otec teprv srozuměl jich falešnosti
a zradě. I vece jemu Robmhap: „Jsi-li tu, pane Ondřeji?“ připánkav mu.
Ale otec mlčel, modlil se pánu bohu. A on druhé i po třetí tázal se. A byl
Hanzl Šerar a Prindl s ním před komorú i jiných plno; v domu, okolo domu,
85 v ulicích, u souseduo i u Prokše, všudy plno lidí. Potom vece zrádce Robm-
hap: „Pane Ondřeji, jsi-li tu, odevři a pod ven a neboj se žádného; slibujit
svú čest a víru, žeť se nemá nic státi.“ A tu mu otec řekl: „Jsem teď.“ A on
zrádce Robmhap vece k mateři, paní Johaně: „Paní, daj klíče a odemkni!“
A ona nechtěla mu klíče dáti. A on vece: „Daj klíče, slibujit svú čest, svú
90 víru, že se mu nemá nic státi.“ A ona slyšice, že se tak vysoce zavazuje pode
ctí a pod věrú, že se mu nemá nic státi, i dá jemu klíče. A on chce odevřiti,
i nemuož, nebo otec byl zavřel a železnú závoru zatáhl, jakož podnes u těch
dveří jsú ty závory. I když nemuože odevřiti, i pověděl mu zrádce Robm-
hap: „Odevři, pane Ondřeji!“ A on odpověděl: „Jsem-li jist?“ a již chtěl
95 odevřiti. I pověděl mu Robmhap: „Počkej, nechť tě lépe ujistím!“ Neb když
mu paní Johana klíče dala, byl jim všem kázal doluo s schodu jítí; a když
bezecník k otcí řekl: „Počkaj, nechť tě lépe ujistím,“ i šel k schodu a dal jim
nějaké znamení a návěští. A oni hned nahoru zase běželi k komoře a bili,
sekali na dveře sekerami, kladivy velikými kovářskými. A otec volal
100 německy i česky, že se dává; i my s bratrem také voláme – nebylo platno.

A tu Kašpar Robmhap volá k obci z úkna: „Páni, chce se dáti v rytířské vězení; nejsme rytíři zde, nepřijmem jeho do vězení!“ A to hned zrádně lhali, neb zmínka nebyla o rytířském vězení; neb jsme oba bratři tu byli. A bratr muoj vstoupí v úkno a volá a prosí lidi, že se otec dává. A Hanzl
105 Fišar kývá na bratra a praví: „Zvyjebaný z kurvy synové!“ A jiní křičeli a hanili nás a láli dvorně, ješto jsme nemohli velikým křikem a hlukem všecko pamatovati a velikú žalostí, ješto by o tom mnoho psáti bylo.

A otec měl v komoře lebku a ještě v pancíři byl, ješto mezi ně jíti chtěl. I chvíli lebku na hlavu stavil, chvíli s hlavy a vždy se milému pánu bohu
110 modlil a nás vždy prosil, abychom se spolu milovali jakožto bratři a dobře spolu byli a za něho milého pána boha prosili; a bratru klíče od truhly dal. Paul kramář přiběhl a chtěl k němu jíti; nevím, co mu jest chtěl pověditi. A když se tře mezi nimi na schodě, Valeš řezník uhlédal jej na schodě, i vede jeho z domu ven, sic by jeho byli zabili. A vyrazili již byli na dveřích komorních velikú dieru. I měl otec sudlici v komoře, mohl by byl jich několik
115 zabiti, než ho dobyli, ale nechtěl pro nás, neb by nás byli v kusy rozsekali. A tak dlouho bili, sekali, až se železné závory sehnuly, a vyskočili, neb již i řebříky stavili k uoknu dlouhé a chtěli nahoru lézti. Když již dveře naň byli vybili, hned vskočil do komory brniř jménem Hanuš Aufunddahin,
120 udeří naň sekerou i uhodí ho nazad na lebku, že všecko na lebce znáti bylo. Potom, kdož se jediné k němu dotřítí mohl, každý naň bil, kdo lép mohl. A vystrčili jej z komory u schodu, strhli mu lebku a podrazili mu nohy a stáhli ho za nohy s schodu doluov. A on nebožtik vstane; i tepou znova naň a sekají, kteříž se jen k němu mohli přitřítí. A Vencel Schuster, ten mu ruce
125 sekal, ješto rukama byl hlavu přikryl. A Vois tu byl s pavézou a vrhl pavézu na otce, aby jej tak nemohli uraziti; a oni Voise také raní. Potom Weis Schneider dá mému otci oštípem v hlavu nazad, až padne, a udělal mu velikú ránu. A tak vždy jeho sekají, až jměli, že již umřel. I vezmú jeho za nohy, táhli ho před duom. A já běžel jsem do světnice vyhlédnutí z úkna, kterak
130 s otcem mým činí; a otec již tu leží před domem a krev od něho velmi jde. Mnozí nadáli se, že již umřel, neb veliká lúže byla krve. I běžím zase do komory a povím bratru, že jsú otce zabili. A on se mnú jde z komory do světnice, chce z úkna vyhlédnutí, kterak by otci bylo. V tom příběhne Křišťan uzdař s svým synem s některými, a každý měl napatú kuší, i vece
135 k nám: „Dajte se, z kurvy synové!“ Tu nás vezmú, abychom s nimi šli, a vedou nás k faráři. A sestra Elška stojí před domem, třetí duom od nás, jde k nám plačíc: „Milí bratři, kdež náš otec?“ A bratr s ní chce mluvití, a Křišťan uzdař nedal nám s ní mluvití, než káže nám před se jíti. A drželi šípy s napatú kuší. Tu nás vedú k faráři, neb se farář byl zavřel se všemi
140 kněžmi. I pošle předkem k němu, aby ven k němu z kostela šel, neb byl se všemi kněžmi v kostele; i nechce nás přes kirchov vésti, až faráře uhlédá, an z kostela šel, i chce do jeho dvoru jíti. I vedl jest nás k němu a dal jest nás

faráři do vězení. Však nemaje na tom dosti, ještě bratra chtěl zabiti; ale
kněz Tomáš zaskočil bratra a nedal mu nic učiniti. A farář nás vzal do svého
145 pokoje.

Zatím jiní lotři v našem domu pobrali kuše i jiné mnohé věci, což té
chvíle v světnici bylo. Ležíc otec náš tak před domem prosil jest, aby mu
kněze přivedli, že se chce zpovídati. A někdo šel jest po kněze, a přišel jest
kněz Václav Malý. I zpovídal se i žehnal tu svátost, ležící tak na zemi.
150 A bylo jest plno lidí okolo něho; ještě se radili, chtějíc jeho z pancíře svléci
a v kusy rozsekati. Ještě slyšíc to otec prosil jest kněze Václava, aby od
něho neodešel, prose jeho, aby poslal pro kněze faráře, aby k němu přišel.
Ale farář k němu jest jíti nechtěl, odpověděvši, že nesmí pro obec; však tak
dlouho se to dožádal, že mu obec odpustila k němu jíti; neb jest jeden punt
155 byl zavřen proti otci mému. A nežli farář přišel, ležel jest otec muoj v mdlobě,
neb omdlel byl; a jiní někteří nadáli se, že již umřel. Však zrádce Weis
krajčí udeřil jest naň voštípem tak, že by mu byl rozrazil čelo, ale kněz
Jakub, ješto té chvíle kustošem byl ve škole, vyrazil mu tu ránu a oštíp
kolenem, že se ho chybil a udeří vedlé hlavy otce mého na zemi, až se oštíp
160 ohnul. I chtěl jest na kněze Jakuba udeřiti, i ušel mu jest.

Zatím farář přišel. A otec prosil jest jeho, ač jestli co proti němu učinil,
aby mu odpustil a aby jeho do domu dal nositi; neb se bál, aby jeho ještě
nerozsekali. Neb jsou s farářem ve zlé vuoli byli pro nějaké dvory. Protož
věděl otec, že na faráři mnoho záleželo; neb farář první počátek hněvu byl.
165 I kázal jest jeho farář do domu nositi, a sám jest ušel. Než což otec s ním
tehdáž mluvil, to já nevím; než což nahoře psáno, to jest nám farář sám
pověděl. A Tomášek, kterýž té chvíle městským pacholkem byl, chtěl jest
jeho do domu nésti s některými; a oni lotři chtěli ho bít; i museli odjít,
aby je nebili. Však že jsou odpouštěli, aby jeho do domu nesli, i chtějíc jeho
170 do našeho domu nésti, tehdy bezecníci nedali, než řekli: „Není nic více jeho,
všecko jest naše!“ A tak jeho nesli k sestře do domu. I nemohli jeho nahoru
nésti pro veliké rány, neb jest velmi zsekán byl; položili ho nazad v domu
u dveří, jako na dvůr jdú. A někteří učinili, jako by jeho pomohli nositi. Neb
otec jměl prsten na ruce s dobrými turkusími, i chtěli mu s prsti vzítí
175 mocí; ale že mu ruce byly velmi zsekané, že ho bolely, zkríkl a hned ten,
kdož mu jej sníti chtěl, běžel pryč, neb mu ho vzítí nemohl. Etc.

Vtom obec na rathouz šla a sami sobě novú radu sadili a vzeli z staré
rady šest a z sebe zvolili dvanáct, kterých do rady vzali, jakž pak koli věrní-li
jsú svému pánu a králi byli či nic. Neb Jíra na rynku té chvíle v staré radě
180 byl purgmistrem, i byl ho Robmhap vystrčil; i skryl se. A před tím dobrý
čas vždy s ním mluvil, aby Puklice neposlúchal, ani se jeho držal a s ním aby
nebyl. A Ondřeje Sovu a Pavla kramáře, Jana Volhěre Lišovského a Síku
krajčího – ten jest tu chvíli rychtářem byl – jsou je jali. Sovu a Pavla kra-
máře vedli k Peškovi; tu jsou dvorné věci slyšeti museli a Tausesuov syn řekl

185 k nim, ješto Robmhapovu dceru jměl, jménem Václav, řezník: „Již nám
nebudete rozkazovati!“ I jiných dvorných řečí a hánčivě k nim mluvili.
A Pavla kramáře otec byl také před domem s oštípem a chtěl svého vlast-
ního syna zabiti a řekl, že jest lotr a jeho syn není. Potom přišel Pešek
190 domuov i jde k nim do malé světničky; a jměl bílý nohavice, ty byly všecky
a všudy vždy křičel: „Nic jsme neučinili, co sme učiniti neměli; pakli kdo to
praví, ten lže jako bezecný zrádce!“ A Hanuš Dubikar a Jíra na rynku,
Tomeš řezník, Václav koželuh i jinejm šesti, těm jsou nic neučinili, než vzeli
195 je zase do rady.

A Václav koželuh, Jíra na rynku, Tomeš řezník přišli jsou k otci mému,
že jest kšaft a poručenství učinil. A pancíř již s něho byli sřezali, neb ho
svléci nemohli, ješto velmi raněn byl, a vázali mu rány. Zatím přiběhl Hanzl
Šerar s některými staršími i vece: „Daj mu chutně bílú košili a poneste jej
200 s námi!“ I položili ho do troku; i mluvil k nim otec: „Milí páni, nedajte mne
tak šeredně zabiti!“ I odpověděl mu: „Neboj se!“ A nesli ho do rathouzu do
sklepu, kdež vězně vsázeli, a tu ho položili a zavřeli jsou a nedali žádnému
k němu; až k noci sestry k němu pustily.

A Weis krajčí s jinými točili v našem domu piva stará i bílá, pili, veselí
205 byli; a duom plno lidí a každému piva dosti dali, kdo jen chtěl, i domuov
ženám poslali; a tak celý den pili, a co jsou vypiti nemohli, to jsou na zem
roztočili. A nechtěli sestry ani žádného přítele do domu pustiti; neb sestra
Buriánová chtěla k materi, k paní Johaně jíti a Weis krajčí odstrčil ji a lál
řkúce, že „víc nic vašeho není“. A mátě jen sama nahoře byla a byla břichatá
210 s Barború; a okolo ní se točili a láli jí také. I přišla jest potom nová rada
a zapečetili truhly a almary; Sovu a jiné pány vedú do vězení na rathouz.

V tom přijde kněz Václav Mondl kazatel, maje zbroj na sobě, s velikú
radostí a vejskáním do farářova dvoru. Hned také přiběží mnoho lidí z obce
k němu též s velikú radostí, chlubíce se, kterak sú mému otci dobrého dali
a s ním nakládali. Jeden pravil: „Já sem takto učinil,“ druhý: „Já jsem ho
215 takto bil;“ i knězi se chlubili. A jinými mnohými věcmi chlubili se, ještě při
sobě majíce oštípy, pavézy a jiné brani. A já s bratrem leželi jsme nahoře
v komoře a vše jsme slyšeli i viděli, ale velikú žalostí vše, co jsou tu mluvili
aneb kdož který byl, pamatovati jsme nemohli. I poslal pro nás kněz Václav
220 a farář, abychom dolů k nim šli. Tu dlouho kněz Václav mluvil jest s fará-
řem cos latině. Potom káže nám kněz Václav, abychom jemu i vši obci
vězení slíbili. Tu farář za nás slíbí a zaváže nás slibem, abychom z jeho
dvoru na krátce nevyšli bez vuole jeho. I musili jsme knězi Václavovi i vši
obci slibovati, a což farář s námi káže, to abychom učinili. I nevyšli jsme
225 nikam, než když farář do kostela šel, tu jsme druhdy s ním šli. Pak ve čtvrtke

Božího těla, když s procesí okolo rynku šli, i kázal nám před božím tělem jíti, neb sám boží tělo nosil.

230 Tu noc v pondělí pustili tajně sestry k otci, že vedlé něho byly vždycky, a sklep dobře osadili ve dne i v noci. A sedláci okolo něho leželi vždy nad sklepem; tu mému otci žádného odpočinutí nedali; z Vráta i jiní, kteříž k městu příslušeli; tlúkli nad sklepem, kladli prkna, tam nosili, tancovali, zpívali, křičeli dvorně; vše učinili, aby otec odpočinutí nejměl. Též z obce na ulici vně vokna učinili a dvorně mu láli a lečímž tam naň házeli, i hovnamí, a řít tam strkali a křičeli: „Na, jez!“ I Prindl mu řekl: „Na, podlož sobě pod hlavu!“ Též i jiní učinili, jakž tu ležel. Potom často běhali na sklep, jako by chtěli vylámati, a tlúkli i řekli: „Již sme jeden hák vylámali, dobudem ho již a zsekáme ho v kusy!“ A sestry tam před ním plakaly a vše tam slyšeti bylo, což kdo mluvil. Neb paní Johana byla břichatá a sestra Eliška, i nejednů před ním omdlely, a měl pro ně zvláštní žalost a je těšil.

240 Však to vše návodem Robmhapovým se stalo.

Potom poslali po kata; chtěli jsú ty pány, kteříž seděli, zmučiti a stínati a otce mého najprvé; i nemohli nikde kata jmiti. A mnozí z měšťanuov sami se chystali nad nimi katy býti a k nim běželi, je těšili: „Jmějte se dobře, již kat přišel, etc.“ A jiné mnohé řeči jměli. Bylo by mnoho o tom psáti.

245 V středu pak odehnali všecky od otce, i sestry, a nechali jeho jen samého ležeti celú noc. A byl jest tu noc velmi nemocen a byl by rád pil; nebylo tu žádného, kdo by mu podal, sám sobě vzítí nemohl, neb se nemohl hnúti, a bezecníci nedali mu celú noc spáti. Ráno pak šly sestry k Hořické a poslaly a prosily, aby je k otci pustili; a oni dlúho nechtěli. A sestra Eliška uhlédá, ano žádného u vokna není, i jde tu přes ulici: „Milý otče, kdo jest s tebu?“ A on jí dá odpověd: „Žádného vedlé mne není, než milý pán buoh.“ A tak dlouho sestry prosily, že potom pustili. I byl otec pod kládu spadl a velmě těžce jej sestry zdvihly. A tak obec potom žádného k němu nepustili, ani lékaře, aby ho nevázal. A prosil jest sestry, aby toho nic nedbaly,

250 že jemu, bohdá, pán buoh skrze to jeho hřichy odpustí; a jestliže ho haněti neb pomlúvati budú, aby jen mlčely, neb mu se všecko děje bez viny a neprávě: „Odpusť jim milý pán buoh, neb nevědí, co činí!“

Pro jeho věrné slúžení, ješto mnohokrát hrdlo pro ně vážil a z panstva i zemanstva pro ně sobě mnoho rozhněval, pro město, ješto by o tom mnoho se psáti mohlo. A žádný, mladý ani starý, jemu z ničehož vinu nemohli jsú dáti, ani by co učinil, čehož by učiniti neměl; než aby svú zradu dokonati mohli. Neb by co nejmenšího byli věděli, nebyl by z těch pánuo, kteříž týž u vězení seděli, žádný živ zuostal, aniž by je byli nechali. Etc.

1 v pondělí po svatě Trojici: 25. května 1467; obec na rathouze shromáždění usedlých měšťanů na radnici – 2 páni městská rada; po Hanuška Graifa... pro Hanuška Graifa; on a ostatní jmenovaní byli předáky německé menšiny v Českých Budějovicích – 4 dvorné podivné, divné, nevěrohodné – 8 farář: tehdejší budějovický farář

Ondřej, jeden z členů poselstva krále Jiřího do Říma r. 1462, později spolu s budějovickou menšinou odpůrce Jiřího – 11 *válka*: odboj panské jednoty proti králi Jiřímu, vyvolaný papežem Pavlem II. – 12 *pan Zdeněk*: Zdeněk Konopišský ze Šternberka, vůdce panské jednoty; *škodil a bral* páchal škody a loupeže (na statech králových přívrženců) – 13 *obec*: zde míněno obyvatelstvo města vůbec – 14 *k Sovovi*: Ondřej Sova, člen městské rady, přítel Puklicův – 16 *k šturmu* na poplach; *nadálí se očekávali*, domnívali se – 17 *Robmhapa*: další čelný představitel budějovické německé menšiny

19 *starší mistr, kantor* představený městské školy, učitel – 22 *s napjatými kušemi* s napjatými, k stělně připravenými samostřily – 23 *což proč* – 24 *namlúval a zavedl* přemlouval a svedl – 30 *pancíř* brnění – 32 *pověžného svrci* strážného, hlásného svrhnout – 33 *ješto kterážto, co* – 35 *všickni naň křičí* všichni mu hlasitě spílají – 38 *před se* dopředu, ven; *ješto když* – 43 *brnřív* výrobce brnění – 45 *by otec doma byl* zda je otec doma – 48 *hyn tam* – 50 *jednajt* působí; *nebožtíček* nebožák, chudák – 51 *osadit* obsadí (strážemi); *podbranný* strážce brány – 54 *by stavili* zastavili by – 55 *aby dobře zjednali* aby (n. abyste) dobře pořídili

57 *biřicovým hlasem* silným hlasem (jako biřic, obecní hlasatel) – 58 *odpuštění od města* příkaz k opuštění města (protože nesouhlasili se zachováním věrnosti králi) – 64 *s braní* se zbraní – 66 *aby reťoval* aby bránil; *Hic fuit omnis derselbig gesell*: Ten byl z téže chásky – 70 *běželi* mocně útočili s násilím – 71 *vystrčiti* vyraziti – 73-74 *s jinú svú lotrovinú* s ostatní svou lotrovskou čeledí – 75 *na ponebtech* v poschodích, v místnostech v patře – 82 *připánkav mu* osloviv jej „pane“ – 83 *druhé* podruhé – 87 *teď zde* – 95 *ujistím* přesvědčím o jistotě, bezpečnosti – 98 *návěští* znamení, pokyn – 100 *se dává* vzdává se – 105 *zvyjebaný* prohnáný

108 *lebku* přílbu – 109 *stavil* stavěl, nasazoval – 121 *kdož se jediné k němu dotřiti* mohl kdokoli se jen k němu mohl dostat – 126 *uraziti* poraniti, zraniti – 128 *jměli* měli za to – 134 *uzdař* výrobce uzdu – 140 *předkem* předem, přední stranou – 141 *přes kirchov* přes hřbitov – 144 *zaskočil* bratra skočil před bratra (aby ho kryl) – 154 *odpusřtila* dovolila – 154-155 *punt byl zavřen* bylo zosnováno spiknutí – 158 *kustošem* dozorcem – 174 *s turkusími* s tyrkysy

177 *sadili* ustanovili, dosadili – 186 *hánčivě* hanlivě – 197 *že jest kšaft a poručenství učinil* a tak učinil poslední vůli a odkaz – 199 *chutně* rychle – 200 *do troku* do necek – 202 *nedali žádnému k němu* nevypustili k němu nikoho – 209 *břichatá* těhotná – 222 *abychom vězení slíbili* abychom slíbili, že se nepokusíme o útěk – 223 *na krátce* zkrátka, naprosto ne – 225 *druhdy* někdy – 225-226 *ve čtvrtek Božího těla*: 28. května 1467 – 230 *z Vráta*: Vrata (Brod) severových. od Budějovic – 233 *vně* vokna venku před okny; *dvorně* ošklivě, hanebně – 242 *nemohli nikde kata jmtti* nemohli nikde sehnat kata – 250 *ano... není* že není – 252 *pod kládu*: kláda s otvory pro nohy vězňů – 256 *neprávě* neprávem, bezprávně – 257: podle Luk. 23, 34 – 258 *hrdlo... vážil* hrdlo, život nasazoval – 262 *týž* též

MIKULÁŠ Z PELHŘIMOVA (BISKUPEC) TÁBORSKÁ KRONIKA

V této latinsky psané kronice je vtělena celá osobnost prvního a posledního táborského biskupa (o něm viz zde na s. 56). Kronika není táborskou válečnou historií, nýbrž je obrazem ideového vývoje táborského v protikladu k husitské ortodoxii, představované pražskými mistry. To již naznačuje její titul, jak se zdá,